

فیگشر^۱

فاطمه رحیمی، ftmrhm5@gmail.com

بانظارت: مبارکه آجدانی، mobarakehajdani@gmail.com

پلتفرم فیگشر یک واسپارگاه چندرشته‌ای و جامع برای مدیریت، به اشتراک گذاری و نگهداری داده‌های پژوهشی و خروجی‌های علمی است که به پژوهشگران، موسسات دانشگاهی و جوامع علمی کمک می‌کند تا انواع منابع از جمله مجموعه‌های داده، مقاله‌ها، مواد منتشر نشده، مواد تازه منتشر شده و اشیاء آموزشی را ذخیره و در دسترس قرار دهند. (Bhat, 2022) (Kraker et al., 2015) (Kousha, 2016) (Plantin et al., 2018) این پلتفرم با ارائه دسترسی حداکثری، پایداری و قابلیت اطمینان، نقش کلیدی در پیشبرد علم آزاد^۲ ایفا می‌کند و امکان تکرار پژوهش‌ها، طرح ریزی پرسش‌های پژوهشی جدید و تولید دانش نوین را فراهم می‌آورد (Figshare & Bhat, 2022).

این واسپارگاه از سازمان‌ها و پژوهشگران حمایت می‌کند تا بتوانند با نیازهای روزافزون برای آزادتر، منصفانه‌تر و مرتبط‌تر شدن پژوهش‌ها همگام شوند. فیگشر این امکان را فراهم می‌کند که کاربران، جریان‌های کاری مدیریت پژوهش را متناسب با نیازهای خود طراحی و کنترل کنند. فیگشر در سال ۲۰۱۱ توسط دکتر مارک هانل بنیان‌گذاری شد. در ابتدا، این پلتفرم به عنوان یک راه‌حل شخصی و سفارشی برای سازمان‌دهی و انتشار نتایج متنوع پژوهشی طراحی شد که او در جریان پژوهش دکتری خود در حوزه‌ی زیست‌شناسی سلول‌های بنیادی تولید کرده بود.

از آن زمان، فیگشر با سرعت رشد کرده و اکنون به طیف گسترده‌ای از نهادها از جمله ناشران علمی، دانشگاه‌ها، سازمان‌های دولتی، موسسه‌ها غیرانتفاعی، حامیان مالی پژوهش و شرکت‌های داروسازی خدمات ارائه می‌دهد و با سازمان‌ها همکاری می‌کند تا زیرساخت واسپارگاه پژوهشی آن‌ها را فراهم کند و امروزه بیش از ۸ میلیون دستاورد پژوهشی از طریق فیگشر به صورت آزاد در دسترس عموم قرار گرفته است. یافته‌های کلیدی نشان‌دهنده کاربرد گسترده فیگشر در زمینه‌های مختلف از جمله علوم طبیعی، علوم اجتماعی و آموزش پژوهش است، جایی که به عنوان واسپارگاه شخصی برای مواد منتشر نشده یا پلتفرمی برای انتشار جایگزین عمل می‌کند (Kraker et al., 2015).

¹ Figshare

² Open Science

با این حال، به عنوان یک شرکت خصوصی، فیک شرنگرانی‌هایی در مورد طول عمر، شفافیت و اهداف شرکتی ایجاد می‌کند که ممکن است منجر به واگذاری عملکردهای حیاتی علمی به نهادهای خصوصی شود (Plantin et al., 2018). اهمیت این پلتفرم در تسهیل ارتباطات علمی و افزایش تأثیرگذاری از طریق دگرسنجی مانند تعاملات تویتر برجسته است، که می‌تواند الگوهای استفاده را در مواد خودآرشیوی^۱ شده را بهبود بخشد (Kraker et al., 2015). فیک شرنگرانی به عنوان یک پلتفرم نوظهور از سال ۲۰۱۱ (هرچند تمرکز منابع بر ۲۰۱۵-۲۰۲۲ است)، ظهور کرده و به عنوان واسطه‌ای چندرشته‌ای برای ذخیره و به اشتراک گذاری منابع دانشگاهی عمل می‌کند (Kousha, 2016). این پلتفرم بخشی از زیست‌بوم علوم دیجیتال است و با هدف ادغام زیرساخت‌های علمی پراکنده، از تمرکز سنتی بر انتشارات متنی به سمت داده‌محوری حرکت کرده است (Plantin et al., 2018). در زمینه علم آزاد، فیک شرا مکان ذخیره دائمی نسخه‌های پایگاه‌های داده و منابع آموزشی را فراهم می‌کند، که در پژوهش‌های ژن شناسی و فیلوژنومیک^۲ کاربرد ویژه‌ای دارد (Richter et al., 2020) (Richter et al., 2022).

در فیک شرن، فعالیت‌ها بر پایه‌ی مجموعه‌ای از باورهای بنیادی استوار است که از آغاز کار آن بنیان گذاشته شده‌اند. فیک شرن همواره در تلاش است تا راه‌حل‌ها و جریان‌های کاری نوینی ایجاد و پشتیبانی کند که پژوهش را به صورت باز، عادلانه، شفاف و قابل اعتماد محقق سازند.

اصول محوری آن عبارت‌اند از:

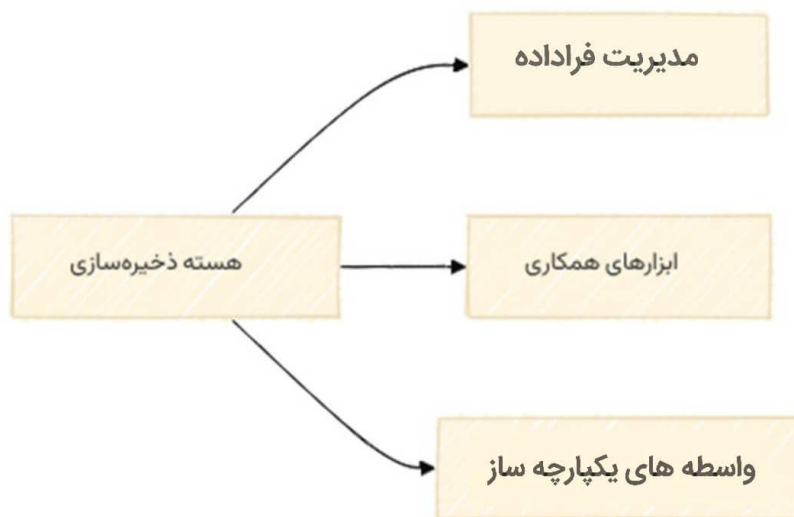
- دستاوردهای پژوهشی باید تا حد امکان باز و در عین حال به‌اندازه‌ی لازم بسته باشند.
- خروجی‌های پژوهشی باید برای انسان و ماشین قابل خواندن و جست‌وجو باشند.
- زیرساخت‌های علمی باید قابل تبادل و جایگزینی باشند.
- پژوهشگران نباید مجبور باشند یک داده یا اطلاعات واحد را در چند سامانه‌ی مختلف در همان مؤسسه وارد کنند.
- باید برای همه‌چیز شناسه وجود داشته باشد.

¹ Self-archived

² Phylogenetic

- تأثیر پژوهش نباید وابسته به محل انتشار یا نوع خروجی آن باشد.

نمودار ۱. ساختار کلی پلتفرم فیگشر (SINITO AI, 2025)

دانشگاه‌ها:

زیرساخت واسپارگاه پژوهشی پیشرو فیگشر، راهکاری یکپارچه برای ذخیره سازی و به اشتراک گذاری داده‌ها، مقاله‌ها، پایان‌نامه‌ها، محتوای چندرسانه‌ای و بسیاری از انواع دیگر خروجی‌های پژوهشی فراهم می‌کند.

- ذخیره و مدیریت هر نوع خروجی پژوهشی
- انطباق با سیاست‌های دسترسی آزاد حامیان مالی و ناشران
- ایجاد زیربنایی برای زیست‌بوم پژوهش باز در دانشگاه
- گزارش‌دهی درباره‌ی میزان استفاده مجدد و تأثیر پژوهش‌ها

سازمان‌های داروسازی:

فیگشر با تعداد فزاینده‌ای از شرکت‌های داروسازی و تیم‌های امور علمی همکاری می‌کند تا آن‌ها را در دستیابی به اهداف انتشاراتی‌شان پشتیبانی کند.

۱. اشتراک گذاری خلاصه ها به زبان ساده همچون پی ال اس^۱ و سایر محتوای تکمیلی برون داده های

علمی؛

۲. رعایت دستورالعمل های شیوه نامه درست انتشار^۲؛

۳. افزایش قابلیت کشف و ردیابی میزان دسترسی و تأثیر محتوایی که از مقاله های داوری شده پشتیبانی

می کند؛

۴. افزایش ارزش و شفافیت ارتباطی با بیماران و متخصصان حوزه سلامت.

دولت، حامیان مالی و سازمان های غیرانتفاعی:

فیک شراز جامعه روبه رشد نهادهای دولتی، حامیان مالی و سازمان های غیرانتفاعی حمایت می کند تا بتوانند اهداف خود در زمینه مدیریت و به اشتراک گذاری داده ها را با استفاده از زیرساخت های منطبق با سیاست ها محقق کنند.

- کمک به پژوهشگران تحت حمایت شما برای رعایت سیاست های داده های آزاد؛
- اختصاص شناسه های پایدار و یکتا^۳ به خروجی ها؛
- انتشار آزاد فایل ها از هر نوع؛
- گزارش دهی درباره ی میزان استفاده مجدد و تأثیر پژوهش ها.

آزمایشگاه علم آزاد

ناشران علمی:

تمام محتوای تکمیلی انتشارات خود را می توانید در یک پرتال فیک شر با نماد اختصاصی جمع آوری کنید، که شاخص های ارزشمند استفاده را ارائه می دهد و قابلیت کشف پژوهش ها را افزایش می دهد.

- ذخیره و مدیریت فایل ها از هر نوع؛

¹ PLS

² Good Publication Practice - GPP

³ Persistent Identifiers - PIDs

- افزایش قابلیت کشف و دسترسی به محتوای تکمیلی؛
- کمک به نویسندگان برای رعایت سیاست‌های داده‌های آزاد؛
- ترویج و پشتیبانی از بهترین شیوه‌های پژوهش‌های آزاد.

راهکارهای **فیگ‌شر** به ناشران کمک می‌کند تا محتوای تکمیلی انتشاراتی خود را به صورت قابل کشف، قابل استناد و شفاف به اشتراک گذاشته، نمایش دهند و مدیریت کنند. **فیگ‌شر** از ناشران حمایت می‌کند تا خدمات نویسندگان خود را بهبود بخشند و امکان اشتراک گذاری یکپارچه داده‌های آزاد و محتوای تکمیلی را به عنوان بخشی از فرآیندهای ارسال مقاله‌ها فراهم کنند.

پژوهشگران:

فیگ‌شر بیش از یک دهه است که یک واسطه رایگان برای پژوهشگران فردی فراهم کرده است.

- پژوهش‌های خود را به صورت مناسب و مسئولانه به اشتراک بگذارید؛
- با سیاست‌های حامیان مالی و ناشران همگام باشید؛
- قابلیت دیده شدن و کسب اعتبار برای تمام پژوهش‌های خود را افزایش دهید؛
- با استفاده از شاخص‌های کاربردی، دامنه دسترسی و تأثیر کار خود را درک کنید.

با اختصاص ۲۰ گیگابایت فضای ذخیره‌سازی برای هر پژوهشگر فردی، می‌توانید از **فیگ‌شر** برای به اشتراک گذاری خروجی‌های پژوهشی خود استفاده کنید. هر خروجی شما یک شناسه دیجیتال و سایر فراداده‌های ضروری دریافت می‌کند تا قابل یافتن، دسترس پذیر، قابل تبادل و قابل استفاده مجدد باشد. با افزایش سیاست‌ها و الزامات داده‌های آزاد از سوی حامیان مالی و ناشران بزرگ که انتشار داده‌های پژوهشی به صورت باز را الزام می‌کنند، استفاده از **فیگ‌شر** به شما کمک می‌کند تا از ابتدای مسیر پژوهشی خود برنامه‌ای روشن برای مدیریت داده‌ها داشته باشید.

شواهد پشتیبان

شواهد تحلیل‌های کتابسنجی نشان می‌دهد که فیگ‌شر به عنوان واسطه‌ای شخصی با استفاده بالا از رشته‌های متنوع و آرشیو نهادی عمل می‌کند، با الگوهای بازدید و دانلود بالاتر در مواد خودآرشیوی (Kraker et al., 2015). در زمینه آموزش پژوهش، از دگرسنجی برای انتشار وینارها و افزایش تأثیر استفاده می‌کند (Deneen et al., 2022). خدمات فنی شامل مدل‌های RDF برای متاداده و ادغام با API ها برای میانکنش پذیری است (Manta, & Pănescu, 2017). فیگ‌شر یک فروشنده تجاری است؛ بنابراین کد پایه‌ی آن متن‌باز نیست، اما میتواند ارائه‌دهنده زیرساخت پژوهش باز باشد. ابزارها و خدمات آن‌شيوه‌های علمی باز را ممکن می‌سازند و پذیرش استانداردهای باز را تسریع می‌کنند.

چند مؤلفه از زیرساخت فیگ‌شر که کاملاً آزاد هستند عبارتند از:

- سایت فیگ‌شر برای پژوهشگران فردی رایگان است و می‌توان هر نوع خروجی پژوهشی تا سقف ۲۰ گیگابایت را به صورت آزاد و رایگان منتشر کرد.
- هیچ گونه محدودیت برای خروجی‌های منتشرشده در فیگ‌شر وجود ندارد و با در نظر گرفتن محدودیت‌ها و مجوزهای موجود، تمام خروجی‌ها توسط همگان قابل بازیابی هستند.
- فیگ‌شر استانداردهای اصلی پژوهش آزاد را رعایت و پیاده‌سازی می‌کند، از جمله صدور دی‌آی‌آی از طریق دیتا سایت، متاداده‌های قابل خواندن توسط ماشین.
- فیگ‌شر با سایر اجزای زیست‌بوم علمی از جمله نرم‌افزارهای حفظ داده، گردآورنده‌ها و لایه‌های کشف اطلاعات یکپارچه می‌شود تا ارتباط و قابلیت کشف پژوهش‌ها را افزایش دهد.

چگونگی استفاده از فیگ‌شر

- برای استفاده شخصی باید حداقل ۱۶ سال داشته باشید یا نماینده قانونی سازمانی باشید.
- محتواهای منتشر شده توسط کاربران یا منابع عمومی، متعلق به خودشان است و شما بدون اجازه صاحب اثر حق استفاده تجاری یا تغییر آن را ندارید.
- محتوا شامل داده، مقاله، تصویر، نرم‌افزار و هر نوع اطلاعات دیگر است.

- خود سایت و ابزارهای آن متعلق به فیگشر است و تحت قوانین کپی رایت و مالکیت معنوی

محافظت می شوند.

- دسترسی به خدمات برای پژوهش شخصی غیرتجاری است. استفاده تجاری یا دستکاری غیرمجاز

ممنوع است.

- برای بارگذاری یا انتشار محتوا باید ثبت نام کنید و حساب خود را امن نگه دارید.

- محتوای خود را بارگذاری کنید و از حقوق نشر آن مطمئن باشید.

- در درگاه های سازمانی، صاحب پورتال ممکن است کنترل و دسترسی خاصی به داده ها داشته باشد.

- اطلاعات شخصی شما طبق سیاست حریم خصوصی فیگشر یا پورتال سازمانی مدیریت می شود.

- امنیت داده ها اولویت است، اما همیشه بهتر است نسخه پشتیبان از فایل های مهم خود داشته باشید.

- شما مسئول محتوای بارگذاری شده هستید. محتوای مخرب، غیرقانونی، فریبنده، توهین آمیز یا بدون اجازه نشر ممنوع است.

- فیگشر حق دارد هر محتوایی را که ناقض قوانین یا شرایط است حذف یا دسترسی به آن را محدود کند.

- فیگشر می تواند خدمت یا شرایط استفاده را تغییر دهد.

- خدمت ممکن است رایگان یا پولی باشد و در صورت خرید، پرداخت ها غیرقابل برگشت هستند.

- حساب کاربری شما می تواند توسط فیگشر در هر زمان تعلیق یا حذف شود.

- خدمت بدون تضمین است و استفاده از آن ریسک خودتان است.

- فیگشر مسئول خسارات مستقیم یا غیرمستقیم ناشی از استفاده شما نیست.

- شما مسئول حفظ حقوق مالکیت معنوی دیگران هستید و موظف به جبران خسارات هستید.

• قوانین ماساچوست در آمریکا در این سامانه حاکم است و اختلافات از طریق داوری حل

می شوند.

• کاربران آمریکایی از قوانین دی ام سی ای برای گزارش نقض حق کپی رایت می توانند استفاده

کنند.

منابع

۱. Richter, D. J. , Berney, C. , Strassert, J. F. H. , Poh, Y. -P. , Herman, E. K. , Muñoz-Gómez, de Vargas, C. (2020). EukProt: A database of & , S. A. , Wideman, J. G. , Burki, F. *bioRxiv* .genome-scale predicted proteins across the diversity of eukaryotes (Preprint) <https://doi.org/10.1101/2020.06.30.180687>

۲. Kousha, K. (2016). figshare: A universal repository for academic & , Thelwall, M. *Online Information Review* ?resource sharing <https://doi.org/10.1108/oir-06-2015-0190>

۳. Bhat, A. (2022). Figshare: A one-stop shop for research data management & , Wani, Z. A. *SRELS Journal of Information Management* .with diverse features and services <https://doi.org/10.17821/srels/2022/v59i6/170789>

۴. Deneen, C. C. , Cochrane, T. , Hendicott, M. , Buskes, G. , Gyger, E. , Law, S. F. , Morton, Tregloan, K. (2022). A framework for amplifying the teaching-research & , C. , Spittle, A. J. *ASCILITE Publications* .nexus impact: Leveraging altmetrics via Figshare <https://doi.org/10.14742/apubs.2022.239>

۵. Manta, V. (2017). RDF-based workflows for the Figshare research & , Pănescu, A. -T. data repository. <https://doi.org/10.1109/icstcc.2017.8107145>